

به نام خدا

رابطه بی عدالتی اقتصادی با جرایم علیه اموال

مؤلف:

حامد زائری

(کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم شناسی)

سرشناسه	زائری، حامد، ۱۳۶۸ -
عنوان و نام پدیدآور	رابطه بی عدالتی اقتصادی با جرایم علیه اموال / مولف حامد زائری.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات ماهواره، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۲۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۲۱۹-۳۴-۷
وضعیت فهرست نویسی	فپیا
پیدا شد	کتابنامه.
نوع	عدالت توزیعی
موضوع	Distributive justice
موضوع	توزیع (نظریه اقتصادی)
موضوع	(Distribution (Economic theory
موضوع	مدل اقتصادی
موضوع	(Structural adjustment (Economic pol
موضوع	عدالت توزیعی - ایران
موضوع	Distributive justice -- Iran
موضوع	جرم و جنایت - جنبه های اقتصادی
موضوع	Economic aspects -- Crime
موضوع	درآمد - توزیع
موضوع	Income distribution
رده بندی کنگره	۱۳۹۵۲۳HB / ۲۲ز
رده بندی دیویی	۲/۳۳۹
شماره کتابشناسی ملی	۴۲۵۹۲۱۴

عنوان: رابطه بی عدالتی اقتصادی با جرایم علیه اموال

مولف: حامد زائری،

ناشر: ماهواره

ویراستار: مهدی حاجی زاده،

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۵

تیراژ: ۵۰۰ جلد،

قیمت: ۹۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۲۱۹-۳۴-۷

مرکز پخش: تهران، دفتر مرکزی انتشارات ماهواره

میدان فاطمی، خ چهلستون، نبش خ ششم، پلاک ۵۰، واحد ۴

انتشارات ماهواره، 09190621418

مقدمه:

تاریخ و جغرافیای بی عدالتی به قدمت و وسعت حیات جمعی است. گذشته از وجود نظام بردگی در روم و یونان باستان و نظام کاستی در فرهنگ‌های شبه جزیره هند و رسته‌ها در نظام فئودالی اروپا، حتی در ساده‌ترین فرهنگ‌ها که اختلاف در ثروت و دارایی عملاً موجود نیست، همچنان بی‌عدالتی میان افراد رد و زن، پیر و جوان وجود دارد. عدالت واژه‌ای است آشنا و در نگاه برخی آن‌ها مبهم که به باور آنها تاکنون هیچ یک از تعاریف مطرح شده در طول تاریخ نتوانسته غار ابهام از چهره‌ی آن بشوید. مفهومی که گاه گویا فقط یک اشتراک لفظی است. مفهومی که به اعتقاد برخی از فلاسفه‌ی اخلاق، برترین فضیلت، و به هر حال و سیاستمداران، مهم‌ترین رکن بقای نظام جامعه می‌باشد. واژه‌ی «دالت» که احتمالاً برای اولین بار در زبان یونانی به کار رفته، معادل کلمه «Dike» به معنی راه و جاده است که در زبان فارسی به حق و عدالت و در زبان انگلیسی Right و Justice ترجمه شده است. عدالت در لسان عرب مایه‌ی اعتدال و استقامت در نفوس انسانی است و ضد آن «جور» است. در حقیقت جور مغایر با میانه‌روی و اعتدال و به معنای انحراف می‌باشد. واژه‌ی دیگر که در مقابل عدالت به کار می‌رود، واژه‌ی «ظلم» است. ظلم به معنای تجاوز از حق، مخالف نور و روشنایی و به معنای قرار دادن چیزی در جایگاهی که شایسته‌ی آن نیست، آمده است. بنابراین، عدالت که نقطه‌ی مقابل ظلم است، به معنای نور و روشنایی و قرار دادن هر چیز در جایگاه شایسته‌ی آن خواهد بود.

در چین باستان، کنفوسیوس (۵۵۱ تا ۴۷۹ پیش از میلاد) عدالت را به معنای دستکاری و تقوای فرمانروایان و نیز اطاعت مردم از فرمانروا تعریف می‌نمود. سیسرون بزرگترین سخنور امپراطوری روم، در حالی که مکالمات انجام گرفته پیش از خود در جمهوری روم باستان را نقل می‌کند، میان خردمندی و عدالت تقابل می‌اندازد و هرکدام را به شرح زیر تعریف می‌نماید: خردمندی این است که منابع خویش را افزایش دهیم، ثروت خود را چند برابر نماییم، مرزهای

خویش را گسترش دهیم... بر بیشترین تعداد مردم، فرمانروایی کنیم، از تفریحات لذت ببریم، ثروتمند شویم، فرمانروا و سرور باشیم؛ عدالت از سوی دیگر به ما فرمان می‌دهد که تمامی انسان‌ها را از مشکلات نجات دهیم، این که منافع تمامی بشر را در نظر داشته باشیم، این که به هر کس آن چه شایسته آن است، بدهیم، و به اموال عمومی و مقدس نزدیک نشویم، یا آن چه به سایرین تعلق دارد.

ایشم‌دان نیز از همان آغاز - حال چه به صورت مستقیم و چه به صورت غیرمستقیم- به بی‌عدالتی اقتصادی و سیاسی و اجتماعی توجه داشته و در نظریه‌هایش سرشت طبیعی و پایدار و اجتناب‌ناپذیر این پدیده را خاطر نشان نموده، نقش آنها را در زندگی اجتماعی مطرح کرده‌اند. برای مثال افلاطون بنای جامعه حیات را به تنها بر پایه عدالت، بلکه بر ثبات و نظم درونی استوار می‌بیند و جامعه را به شدت قشربندی شده پیشنهاد می‌دهد که در آن وظیفه‌ی اصلی طبقه‌ی زمامران، امیر برابری فرصت‌ها است. ارسطو نیز در کتاب سیاست، حکومت طبقه متوسط را مناسب‌تر می‌داند.

با شروع عصر روشنگری و متفلسفان مندر رفتار و جامعه انسانی و سپس ظهور نظریه جامعه شناختی، این مطالعات نیز تحت لوای پارادیم‌های علمی درآمد و پرنفوذترین نظریه‌ها نیز توسط کارل ماکس و ماکس وبر ارایه گردید که مبنای کار پژوهش‌های قشربندی بعدی قرار گرفت. در این میان کاملاً طبیعی می‌نمود که جرم‌شناسان نیز از تحولات ایجاد شده اثر گرفته و به بررسی تاثیر پدیده‌ی بی‌عدالتی بر پدیده جرم و کسر رابطه‌ی میان این دو بپردازند. تولد هرچند دیر هنگام جرم‌شناسی تضاد و جرم‌شناسی انتقادی را می‌توان در واکنش به این اثرپذیری نیز مورد ارزیابی قرار داد.

البته لازم به ذکر است نقطه‌ی عزیمت اولیه‌ی این کتاب بر روی مفهوم «تابرابری» متمرکز شده بود که در روند مطالعات نخستین این کانون به مفهوم «بی‌عدالتی» تغییر یافت که در متن کتاب در این مورد توضیح داده خواهد شد.

جهت نیل به اهداف تعیین شده در این کتاب، یک متغیر مستقل شناسایی شده است که عبارت است از بی‌عدالتی اقتصادی. از سوی دیگر جرایم علیه اموال نیز به عنوان متغیر وابسته در این کتاب معرفی خواهد شد. در مسیر تبیینی بحث ابتدا گذری بر پیشینه‌ی فلسفی متغیر مستقل بحث انجام خواهد شد تا به حد امکان از ابهام درونی این مفهوم کاسته شود تا بستر تاریخی و یاسی لازم در جهت تبیین جرم‌شناختی رابطه‌ی این مفهوم با جرایم علیه اموال فراهم آید.

در تبیین جرم‌شناختی رابطه‌ی بین بی‌عدالتی اقتصادی و جرایم علیه اموال سعی خواهد شد تا در چارچوب رویکردهایی چون نظریه عقلانی بودن جرم، بی‌سازمانی جامعه، نظریه فشار و نظریه‌ی خنثی‌سازی، رهیافتی سازگار با جامعه‌ی ایرانی ارائه گردد.

در باب اهمیت و ضرورت این موضوع نیز می‌توان گفت: پدیده‌ی بی‌عدالتی با وجود گستردگی و فراگیری به نسبت تنوع جوامع، در مصادیق دچار شدت و ضعف می‌گردد. شرایط یک جامعه، تعیین‌طور فرد فرد عضو این جامعه ممکن است به گونه‌ای باشد که باعث تقویت یک نوع بی‌عدالتی خاص گردد. دلیل این مسئله را می‌توان در تفاوت شدت و ضعف عدالتی استمرار بی‌عدالتی - از جامعه کوشش‌های قدرت‌مندان، نهادهای اجتماعی، فرهنگ نحوه‌ی اجتماعی شدن و ابزارهای زور - در جوامع جستجو کرد. از این رو سنجش به‌ساخت خاص فرهنگ و قدرت ایرانی، جای خالی چنین تحقیقی رخ می‌نماید.

از سوی دیگر، اغلب گفته می‌شود که نظریه‌های مربوط به بزه‌کاران به رقابت با یکدیگر می‌پردازند. البته باید اشاره کرد که در بیشتر موارد، مسئله واقعاً چنین نیست. برخی نظریه‌ها به تشریح چگونگی تاثیر رخدادهای اجتماعی در میزان افزایش بزه در جامعه می‌پردازند، اما در پی تشریح این که چگونه افراد به افرادی بزهکار تبدیل می‌شوند، نیستند و برخی دیگر از نظریه‌ها برعکس عمل می‌کنند. روشن است که این نظریه‌های مختلف در رقابت با یکدیگر نیستند. زیرا کاربرد هر کدام در مورد سطوح مختلف مساله‌ی بزه و بزه-

کاران است. اما متأسفانه جرم‌شناسی تاکنون کاری برای ادغام این سطوح تشریحی انجام نداده است.

از این رو است که محقق تلاش خواهد نمود تا در حد بضاعت‌های علمی و میزان دسترسی به منابع مورد نیاز جزء پروبلماتیک کتاب در هر دو سطح تشریح نماید.

www.ketab.ir

فهرست کتاب

شماره	عنوان
۱	فصل اول: ارزیابی نابرابری مبتنی بر عدالت اقتصادی
۲	مبحث نخست: عدالت اقتصادی از نظر افلاطون و ارسطو و اسلام
۲	گفتار نخست: نظریه افلاطون
۵	گفتار دوم: نظریه ارسطو
۹	گفتار سوم: اسلام و عدالت اقتصادی
۱۵	مبحث دوم: نظریه عدالت انصافی جان راولز
۱۶	گفتار اول: اهمیت نظریه عدالت راولز
۱۷	گفتار دوم: محورهای اصلی نظریه عدالت راولز
۲۲	گفتار سوم: انتقادهای نظریه راولز
۲۷	فصل دوم - ارزیابی نابرابری مبتنی بر رفاه در اقتصاد ایران
۲۷	بخش اول: کلیات شاخص ها
۲۷	مبحث نخست - شاخص های ذهنی و عینی نابرابری اقتصادی
۲۸	گفتار نخست - شاخص اتکینسون
۲۹	گفتار دوم - ضریب جینی
۳۱	گفتار سوم - شاخص دالتون
۳۴	گفتار چهارم - شاخص تیل
۳۵	مبحث دوم - جریان کلی تثبیت و توزیع درآمدی در اقتصاد ایران
۳۵	گفتار نخست - تثبیت و توزیع در دوره ی پیش از پیروزی انقلاب اسلامی
۳۷	گفتار دوم - تثبیت در دوره ی اول پس از انقلاب اسلامی (۱۳۶۷ - ۱۳۵۷)
۳۷	گفتار سوم - تثبیت و توزیع در دوره ی دوم پس از انقلاب اسلامی (۱۳۷۵ -)

	(۱۳۶۸)
۳۸	گفتار چهارم - تثبیت و توزیع در دوره‌ی سوم پس از انقلاب اسلامی (۱۳۸۳ - ۱۳۷۶)
۴۱	گفتار پنجم - تثبیت و توزیع در دوره‌ی چهارم پس از انقلاب اسلامی (۱۳۹۰ -)
	(۱۳۸۴)
۴۳	بخش دوم - تحلیل نظری و تجربی رابطه‌ی بی‌عدالتی اقتصادی و جرایم علیه اموال
۴۶	مبحث نخست - قبض و بسط نظری توجه به شرایط اقتصادی در تحولات اخیر جرم‌شناسی
۴۸	گفتار نخست - نقاط ضعف تحقیقات اخیر جرم‌شناسی
۵۱	مبحث دوم - نقاط قوت تحقیقات اخیر جرم‌شناسی
۵۱	گفتار نخست - پیشینه‌ی تاریخی
۵۲	گفتار دوم - شرایط کار فارغ از مسأله‌ی بیکاری
۵۵	فصل سوم - واکاوی رابطه‌ی بی‌عدالتی اقتصادی و جرم سرقت
۵۵	مبحث نخست - رویکرد جامعه‌شناسی / روان‌شناختی به رابطه‌ی بی‌عدالتی اقتصادی و
۵۶	گفتار نخست - نظریه‌ی بی‌سازمانی اجتماع
۵۷	گفتار دوم - نظریه‌ی فشار
۶۸	گفتار سوم - جرم‌شناسی انتقادی
۷۰	گفتار چهارم - نظریه‌ی خنثی‌سازی
۷۷	گفتار پنجم - تبیین جرم‌شناختی رابطه‌ی بی‌عدالتی اقتصادی و جرم سرقت در ایران
۸۳	مبحث دوم - رویکرد جامعه‌شناختی / اقتصادی به رابطه‌ی بی‌عدالتی اقتصادی و جرم سرقت
۸۳	گفتار نخست - تطور طبقات و ساختارهای اجتماعی در تاریخ ایران
۸۹	گفتار دوم: بررسی آماری و اقتصادی رابطه‌ی بین بی‌عدالتی اقتصادی و سرقت
۹۳	فصل چهارم - واکاوی تأثیر بی‌عدالتی اقتصادی بر جرم اختلاس و ارتشا
۹۴	مبحث نخست: فساد مالی در ساختار اداری دولت
۹۴	گفتار نخست - فساد مالی و اداری در ایران

۹۴	گفتار دوم - رویکردهای جامعه شناختی تبیین کننده فساد اداری
۹۷	مبحث دوم - رویکرد مدیریتی / جرم شناختی رابطه‌ی بی‌عدالتی اقتصادی و فساد اداری
۹۸	گفتار اول - نظریه انتظار
۹۹	گفتار دوم - نظریه‌ی برابری
۱۰۱	گفتار سوم - تبیین جرم شناختی رابطه‌ی بی‌عدالتی اقتصادی و جرایم اختلاس و بشادر ارسل
۱۰۴	نتیجه گیری
۱۱۱	منابع و مآخذ

www.ketab.ir